

ІМПЕРАТИВИ ТЕОРЕТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

©2023 ЯХИМЕЦЬ Ю. М.

УДК 330.3
JEL: E22; F21; Q16

Яхимець Ю. М. Імперативи теоретичного дослідження інвестиційного клімату національної економіки

У статті проаналізовано інвестиційний клімат як систему чинників, що визначають ділову привабливість окремої країни чи території, оскільки розрахунок можливих ризиків та очікуваної прибутковості інвестиційного об'єкта неможливий без урахування особливостей інвестиційного клімату. Зазначено, що дослідження інвестиційного клімату завжди представляє інтерес, оскільки, по-перше, надає системне уявлення про фактори, що впливають на інвестора; по-друге, створює можливість глибше оцінити ситуацію в країні або в окремому регіоні; і, нарешті, по-третє, дозволяє усвідомити мотивацію поведінки партнера. Наведено систему економічних відносин, що виникають у процесі формування інвестиційного клімату, які узагальнено можна представити як інвестиційні взаємозв'язки між: 1) державою та бізнесом; 2) бізнесом і населенням; 3) населенням і державою; 4) державою та фінансовими посередниками; 5) бізнесом і фінансовими посередниками; 6) населенням і фінансовими посередниками; 7) системою даних економічних відносин і загальною економічною кон'юнктурою. Підкреслено, що інвестиційний клімат формується передусім макроекономічними умовами відтворення, які впливають на економічний інтерес інвестора, перетворюючи їх у стимули. При цьому інвестиційний процес базується на досягненні певного рівня ефективності виробництва, що забезпечує можливість фінансувати його оновлення або розширення. Підтверджено, що інвестиційний клімат безпосередньо стимулює розвиток національної економіки, що передбачає створення стабільно сприятливого інвестиційного середовища, зниження інфляції, підтримку приватного сектора, ефективну соціальну політику, забезпечення правової захищеності інвесторів та накопичення фінансових ресурсів для їх подальшого розвитку.

Ключові слова: теорія інвестицій, сприятливий інвестиційний клімат, інвестиційне середовище, інвестиційні об'єкти, інвестиційна активність суб'єктів, інвестиційні ризики, інвестиційна політика.

Рис.: 1. **Бібл.:** 10.

Яхимець Юрій Михайлович – аспірант кафедри математики та економіки, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка (вул. Івана Франка, 24, Дрогобич, 82100, Україна)

E-mail: yuriy.yakhymets@gmail.com

UDC 330.3
JEL: E22; F21; Q16

Yakhymets Yu. M. The Imperatives of a Theoretical Study on the Investment Climate of the National Economy

The article analyzes the investment climate as a system of factors that determine the business attractiveness of a particular country or territory, since the calculation of possible risks and expected profitability of an investment object is impossible without taking into account the peculiarities of the investment climate. It is noted that the study of the investment climate is always of interest, because, firstly, it provides a systematic comprehension of the factors influencing the investor; secondly, it creates an opportunity to better estimate the situation in the country or in a particular region; and finally, it allows you to realize the motivation of the partner's behavior. The author presents a system of economic relations arising in the process of formation of the investment climate, which can generally be considered as investment relations between: 1) the State and business; 2) business and population; 3) population and the State; 4) the State and financial intermediaries; 5) business and financial intermediaries; 6) the population and financial intermediaries; 7) the system of data of economic relations and the general economic situation. It is emphasized that the investment climate is formed primarily by macroeconomic conditions of reproduction, which affect the economic interest of the investor, turning them into incentives. Also, the investment process is based on achieving a certain level of production efficiency, which provides an opportunity to finance its renewal or expansion. It is justified that the investment climate directly stimulates the development of the national economy, which provides for the creation of a consistently favorable investment environment, reducing inflation, supporting the private sector, effective social policy, ensuring legal protection of investors and accumulation of financial resources for their further development.

Keywords: investment theory, favorable investment climate, investment environment, investment objects, investment activity of subjects, investment risks, investment policy.

Fig.: 1. **Bibl.:** 10.

Yakhymets Yuriy M. – Postgraduate Student of the Department of Mathematics and Economics, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University (24 Ivana Franka Str., Drohobych, 82100, Ukraine)

E-mail: yuriy.yakhymets@gmail.com

Всебічна модернізація національної економіки потребує наявності адекватного інвестиційного клімату, підвищення мотивації та зацікавленості потенційних інвесторів у формуванні умов залучення інвестицій, передусім у виробничу сферу. Сприятливий інвестиційний клімат є важливим фактором залучення інвестицій для структурної перебудови еко-

номіки, запровадження інноваційних розробок, нарощування основних фондів підприємств, поліпшення життєвого рівня населення та швидкого економічного зростання держави. Під інвестиційним кліматом розуміють цілу систему чинників, що визначають ділову привабливість окремої країни чи території. Розрахунок можливих ризиків та очікуваної прибутковості

інвестиційного об'єкта неможливий без урахування особливостей інвестиційного клімату. Головну роль у цьому процесі виконує держава, застосовуючи різні фінансові інструменти та формуючи необхідну нормативну базу. Інвестиційна ситуація в Україні на даному етапі її економічного розвитку супроводжується рухом економіки в бік виходу з кризової ситуації за відсутності необхідної кількості інвестицій.

Вивченням та аналізом проблем інвестиційного клімату та чинників, що впливають на економічний поступ держав світу займаються зарубіжні та вітчизняні вчені, які досліджують комплекс економічних відносин, що сформувався та вдосконалюється між населенням, бізнесом, фінансовими інститутами та державою, котрі виникають у процесі інвестиційної діяльності та формування інвестиційного клімату в країні. Дану проблематику у своїх працях розглядають зарубіжні вчені: Bayraktar N. [7], Beri P. B., Nubong G. F. [8], Peres M., Ameer W., Xu H. [9], Sabir S., Raque A., Abbas K. [10]. Проблеми формування інвестиційного клімату як фактора економічного поступу національної економіки досліджують чимало українських науковців, а саме: Зайцев О. В., Москаленко В. О., Шовкопляс О. А. [1], Приходько В. П. [2; 3], Єгорова О. О., Пишмінцева М. Д. [2], Дацишин Д. Н. [3], Резнік Н. П., Зінов'єв М. О. [4], Степуріна С. О., Дериховська В. І. [5], Тарасовський Ю. [6] та інші.

Однак ще залишилися питання, які потребують подальшого аналізу та теоретичних узагальнень.

Сьогодні публікації українських науковців зосереджені переважно на дослідженні інвестиційного клімату як сукупності різних політичних, соціально-економічних, природних, екологічних та інших умов, що склалися за певний період у державі. Водночас у формуванні, розвитку та використанні інвестиційного клімату беруть участь основні суб'єкти, між якими виникає система економічних відносин у даному процесі, а саме: між населенням, бізнесом, фінансовими інститутами та державою. Варто зазначити таку важливу особливість інвестиційного клімату, як вплив макроекономічного чинника на ступінь інвестиційної активності організацій – його основні параметри регулюються державою за допомогою методів та інструментів правового та економічного механізму, який, на жаль, досліджено недостатньо мірою.

Метою статті є системне дослідження основних компонентів інвестиційного клімату через рівень інвестиційної привабливості держави та інвестиційну активність суб'єктів підприємницької діяльності.

Інвестиційні процеси відіграють роль своєрідного імпульсу в розвитку економіки держави. Інвестиційне середовище є тим показником, що відображає загальний стан усередині країни, розмір національного доходу, привабливість для інших держав. Аналіз інвестиційного клімату завжди представляє інтерес, оскільки, по-перше, надає системне уяв-

лення про фактори, що впливають на інвестора; по-друге, створює можливість глибше оцінити ситуацію в країні або в окремому регіоні; і, нарешті, по-третє, дозволяє усвідомити мотивацію поведінки партнера. Інвестиційний клімат є сукупністю соціально-економічних, політичних і фінансових факторів, що визначають ступінь привабливості інвестиційного ринку та величину інвестиційного ризику [4, с. 115]. Інакше кажучи, інвестиційний клімат – це сукупність умов (чинників), які впливають на бажання інвестора здійснити вкладення капіталу.

Сучасна інвестиційна теорія називає інвестиційний клімат у тому чи іншому державному (територіальному) утворенні одним з істотних макроекономічних чинників, здатних надати стимулюючий чи стримуючий вплив на рівень інтенсивності інвестиційної активності суб'єктів господарювання. Зміст інвестиційного клімату розглядають як сукупність різних умов, що визначають масштаби (обсяг і темпи) залучення та розміщення інвестицій в основний капітал економічних суб'єктів, які утворюють інфраструктуру інвестиційного середовища [1]. Основними компонентами інвестиційного клімату виступають рівень інвестиційної привабливості держави та рівень інвестиційної активності, що спостерігається в ній. Слід зазначити і таку важливу особливість інвестиційного клімату, як вплив макроекономічного чинника на ступінь інвестиційної активності організацій – його основні параметри регулюються державою за допомогою методів та інструментів правового та економічного механізму.

Поняття інвестиційного клімату відрізняється складністю і комплексністю та може розглядатися і на макро-, і на мезо-, і на мікроекономічному рівнях. Інвестиційний клімат є наявністю таких умов інвестування, які впливають на переваги інвестора у виборі того чи іншого об'єкта інвестування. На макрорівні це поняття включає показники політичного (включно із законодавством), економічного та соціального середовища для інвестицій. Наприклад, для потенційних іноземних інвесторів при аналізі політичної ситуації вирішальну роль відіграють політика держави щодо іноземних інвестицій, імовірність націоналізації іноземного майна, участь країни в системах міжнародних договорів з різних питань, міцність державних інститутів, наступність політичної влади, ступінь державного втручання в економіку. На стані інвестиційного клімату негативно позначаються прямі обмеження діяльності іноземних фірм, які є в національному законодавстві, але особливо – нечіткість і нестабільність законодавства приймаючої країни, оскільки це позбавляє інвестора можливості прогнозувати розвиток подій, що знижує рентабельність вкладень [5, с. 591].

На мікрорівні інвестиційний клімат виявляє себе через двосторонні відносини інвестора (приватної чи юридичної особи) та конкретних держав-

них органів, господарських суб'єктів-постачальників, клієнтів, банків, небанківських фінансових структур, а також профспілок і трудових колективів держави (регіону) – реципієнта інвестицій. На цьому рівні відбувається конкретизація узагальноної оцінки інвестиційного клімату в ході реальних економічних, юридичних, культурних контактів іноземної фірми з новим для неї середовищем.

Стан інвестиційного клімату на макро-, мезо- та мікрорівнях сприймається інвесторами як єдине ціле, оскільки законодавчі та нормативно-правові зусилля уряду щодо формування сприятливого інвестиційного клімату можуть бути заблоковані нормотворчістю місцевої влади, а зусилля на місцевому рівні щодо створення пільгового господарства найчастіше можуть компенсувати деякі вади загальноекономічного регулювання центрального уряду. Останнім часом саме цей бік взаємовідносин між інвестором і державою стає визначальним [2, с. 78].

Найбільш загальною характеристикою перспектив інвестиційної діяльності є інвестиційний клімат регіону, який набуває вкрай важливого значення. *Регіональний інвестиційний клімат* представляє собою систему правових, економічних і соціальних умов інвестиційної діяльності, що формуються під впливом широкого кола взаємопов'язаних процесів, котрі поділяються на свої макро-, мікро- та власне регіональні рівні управління та об'єктивно відображають і можливості регіону до розвитку та розширення інвестиційної діяльності, що характеризують його інвестиційний потенціал, і умови діяльності інвесторів (інвестиційний ризик), створюючи при цьому передумови появи стійких інвестиційних мотивацій, а також істотно впливають на дохідність інвестицій та рівень інвестиційних ризиків [7, р. 85]. *Інвестиційний потенціал*, своєю чергою, є якісною характеристикою, що враховує такі основні макроекономічні фактори, як комплекс об'єктивних передумов для інвестицій, що залежить як від наявності та різноманітності сфер і об'єктів інвестування, так і від економічного розвитку регіону.

Водночас у формуванні, розвитку та використанні інвестиційного клімату беруть участь основні суб'єкти, між якими виникає система економічних відносин у даному процесі. Тому під *економічними відносинами формування інвестиційного клімату* слід розуміти сукупність відносин між населенням, бізнесом, фінансовими інститутами та державою, що виникають у процесі інвестиційної діяльності. Узагальнено їх можна представити як інвестиційні взаємозв'язки між: 1) державою і бізнесом; 2) бізнесом і населенням; 3) населенням і державою; 4) державою та фінансовими посередниками; 5) бізнесом і фінансовими посередниками; 6) населенням і фінансовими посередниками; 7) системою даних економічних відносин і загальною економічною кон'юнктурою [10, р. 15].

Причому зазначені суб'єкти можуть переслідувати різні цілі, що сприяє виникненню певних економічних суперечностей між ними, вирішення яких має забезпечуватися на основі балансу їхніх інтересів шляхом комплексної, системної оцінки ефективності даних дій і результатів та за допомогою формування відповідного сприятливого інвестиційного клімату.

Сприятливий інвестиційний клімат, безперечно, стимулює великомасштабні національні та іноземні інвестиції, без яких не зможуть бути вирішені проблеми відродження реального сектора економіки, набуття передового досвіду та технологій. Роль держави для формування інвестиційного клімату виражається метою її інвестиційної політики. Вона полягає у використанні всіх можливих вітчизняних і міжнародних джерел фінансування, які є складовими частинами будь-якої національної інвестиційної стратегії та можуть сприяти економічному розвитку нашої країни [3, с. 24]. Важливим чинником забезпечення необхідних темпів економічного зростання стає взаємозв'язок влади, бізнесу та населення. Цей взаємозв'язок володіє синергізмом у напрямку формування, розвитку та використання інвестиційного клімату, який для будь-якої країни є однією з основних умов економічного поступу.

Досвід останніх десятиліть показує, що країни, які зуміли ефективно використовувати зовнішні джерела фінансування, спиратися на них у процесі модернізації своєї економіки та створити адекватні умови для зростання внутрішніх заощаджень і накопичень, забезпечили стійке економічне зростання [9, р. 631]. Такий шлях передбачає надзвичайно ясну та добре координовану довгострокову стратегію залучення іноземних інвесторів, яка є складовою як структурної політики, так і програми приватизації. Готовність інвесторів до вкладення капіталів у тій чи іншій державі залежить від існуючого в ній інвестиційного клімату, що представляє, своєю чергою, цілу низку політичних, соціально-економічних, фінансових, організаційно-правових і географічних факторів, які залучають або відштовхують інвесторів і є частиною спільного ділового клімату для підприємницької діяльності. Інвестиційний клімат формується, передусім, макроекономічними умовами відтворення, які впливають на економічний інтерес інвестора [8, р. 440], перетворюючи їх у стимули. При цьому інвестиційний процес базується на досягненні певного рівня ефективності виробництва, що забезпечує можливість фінансувати його оновлення або розширення.

Наступним орієнтиром для аналізу інвестиційного клімату є оцінки інвестиційних ризиків, які представляють якісну ймовірну характеристику втрати вкладень, що залежать від політичної, соціальної, економічної, фінансової, екологічної, кримінальної ситуації та законодавчого середовища. Інвестиційний потенціал та інвестиційний ризик у сукупності утво-

рюють інвестиційну привабливість, яка є похідною категорією від національних факторів інвестиційного клімату [4, с. 116]. Особливої ваги набувають питання оцінки й управління ризиками у країнах з перехідною економікою. Невипадково нині у світовій інвестиційній діяльності домінуюча увага приділяється, зазвичай, одному з чинників інвестиційного клімату, а саме, оцінці інвестиційних країнових ризиків.

Отримати об'єктивну та справедливую оцінку інвестиційного клімату по конкретній галузі в окремому регіоні, окремій країні, тим більше в усьому світі досить складно. Існують різні методики оцінки інвестиційного клімату країн, що включають дослідження таких факторів, як:

- ✦ вартість капіталу та пов'язаний з цим курс національної валюти;
- ✦ рівень оподаткування, зрозумілість і передбачуваність усієї податкової системи;
- ✦ загальний обсяг іноземних інвестицій;
- ✦ внутрішня інвестиційна активність;
- ✦ рівень відтоку (припливу) капіталу з країни;
- ✦ рівень корупції та частка корупційної складової під час здійснення інвестиційних угод;
- ✦ рівень справедливості правосуддя та загальна система захисту прав інвесторів.

Оцінку інвестиційного клімату України в сучасних умовах можна проводити на основі аналізу показників у різних рейтингах, звітах і доповідях, що складаються Світовим економічним форумом, Світовим банком і Міжнародною фінансовою корпорацією, міжнародними рейтинговими агентствами, найбільшими аудиторськими компаніями.

На рис. 1 наведено оцінку інвестиційного клімату в Україні експертами Європейської бізнес-асоціації (*European Business Association – EBA*) у 2022 р.

Рис. 1. Оцінка інвестиційного клімату в Україні експертами EBA у 2022 р.

Джерело: складено за даними [6].

Інтегральний показник Індексу інвестиційної привабливості України дещо відновився у другій половині 2022 р. – до 2,48 бала з 5 можливих. Оцінка поточного стану інвестиційного клімату залишається найнижчою серед усіх компонентів Індексу, зазнача-

ють експерти Європейської бізнес-асоціації. Половина топ-менеджерів вважає його радше несприятливим. За півроку дещо зменшилася кількість респондентів, що вважають інвестиційний клімат украї несприятливим, – з 53% до 37%. Нейтрально оцінюють поточний інвестиційний клімат 8% директорів, і ще 5% вважають його сприятливим. Упродовж наступних шести місяців 32% очікують подальшого погіршення ситуації, а 46% вважають, що інвестклімат не зазнає суттєвих змін. Водночас 22% топ-менеджерів прогнозують поліпшення ситуації в першій половині 2023 р. Попри війну, 99% компаній Асоціації планують продовжувати працювати на ринку України у 2023 р., а 63% збираються інвестувати в Україну навіть у воєнний час. Водночас тільки 17% вважають, що новим інвесторам буде вигідно заходити в Україну [6].

Інвестиційний клімат безпосередньо стимулює розвиток національної економіки України, що передбачає створення стабільно сприятливого інвестиційного середовища, зниження інфляції, підтримку приватного сектора, ефективну соціальну політику, забезпечення правової захищеності інвесторів та накопичення фінансових ресурсів для подальшого розвитку. Сприятливий інвестиційний клімат та ефективна економічна політика держави мобілізують власні фінансові ресурси країни, міжнародний підприємницький і позичковий капітал, забезпечують їхнє подальше вкладення в національну економіку, сприяючи її економічному зростанню [3, с. 25]. Економічна політика держави намагається зробити свій внесок у регулювання господарського життя суспільства з метою формування адекватного інвестиційного клімату. У разі її ефективності може посилитися роль чинників, які активізують інвестування, тоді держава стає прискорювачем інвестиційного процесу.

ВИСНОВКИ

Таким чином, інвестиційний клімат – комплексне та багаторівневе поняття, зміст якого полягає в тому, що воно створюється під впливом безлічі факторів, які формують умови з метою здійснення інвестиційної діяльності. Структурований вид інвестиційного клімату означає його оцінку на рівнях держави, регіонів, галузей економіки.

При цьому, *по-перше*, виникає система відносин між основними суб'єктами інвестиційного процесу – населенням, бізнесом, фінансовими інститутами та державою. Причому зазначені суб'єкти можуть переслідувати різні цілі, що зумовлює виникнення певних економічних суперечностей між ними, вирішення яких має забезпечуватися на основі балансу їхніх інтересів шляхом комплексної, системної оцінки ефективності даних дій і результатів для формування відповідного сприятливого інвестиційного клімату.

По-друге, інвестиційний клімат формується передусім макроекономічними умовами відтворен-

ня, які впливають на економічні інтереси інвестора, перетворюючи їх у відповідні стимули. При цьому інвестиційний процес базується на досягненні певного рівня ефективності виробництва, що забезпечує можливість фінансувати його оновлення або розширене відтворення.

По-третє, важливість адекватної оцінки інвестиційного клімату в державі зумовлюється як потребами інвесторів в оцінці власних інвестиційних проектів, так і вимогами суб'єктів управління інвестиційним кліматом на різних рівнях, що потребують формування адекватних умов господарювання, системи управлінських впливів на інвестиційний клімат, що складається. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Зайцев О. В., Москаленко В. О., Шовкопляс О. А. Оцінка інвестиційного клімату України та шляхи його покращення. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Вип. 1. С. 48–56. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/18_2019/09.pdf
2. Приходько В. П., Єгорова О. О., Пишмінцева М. Д. Інвестиційний клімат України та напрями його вдосконалення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2019. Вип. 25. Ч. 2. С. 77–81. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/25_2_2019ua/17.pdf
3. Приходько І. В., Дацишин Д. Н. Інвестиційний клімат України в контексті зовнішньоекономічної діяльності. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 49. С. 23–27. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastructure49-5>
4. Резнік Н. П., Зінов'єв М. О. Покращення інвестиційного клімату в сучасних умовах розвитку фондового ринку України. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка і менеджмент»*. 2018. Вип. 6. С. 113–117. URL: <https://snaui-journal.com.ua/index.php/journal/article/view/26/26>
5. Степурина С. О., Дериховська В. І. Модель інтегрального статистичного оцінювання інвестиційної привабливості регіонів України. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 30. С. 588–598. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/30_2019_ukr/90.pdf
6. Тарасовський Ю. Інвестиційна привабливість України відновилася до «ковідного» значення – ЕВА // *Forbes Ukraine*. 15.12.2022. URL: <https://forbes.ua/news/investitsiy-na-privablivist-ukraini-vidnovilas-yado-kovidnogo-znachennya-eba-15122022-10518>
7. Bayraktar N. Foreign Direct Investment and Investment Climate. *Procedia Economics and Finance*. 2013. Vol. 5. P. 83–92. DOI: [https://doi.org/10.1016/S2212-5671\(13\)00013-0](https://doi.org/10.1016/S2212-5671(13)00013-0)
8. Beri P. B., Nubong G. F. Impact of Bilateral Investment Treaties on Foreign Direct Investment in Africa. *African Development Review*. 2021. Vol. 33. Iss. 3. P. 439–451. DOI: <https://doi.org/10.1111/1467-8268.12583>
9. Peres M., Ameer W., Xu H. The Impact of Institutional Quality on Foreign Direct Investment in Inflows: Evidence for Developed and Developing Countries. *Economic Research-Ekonomska Istrazivanja*. 2018. Vol. 31. Iss. 1. P. 626–644. DOI: <https://doi.org/10.1080/1331677X.2018.1438906>

- omic Research-Ekonomska Istrazivanja*. 2018. Vol. 31. Iss. 1. P. 626–644. DOI: <https://doi.org/10.1080/1331677X.2018.1438906>
10. Sabir S., Raque A., Abbas K. Institutions and FDI: Evidence from Developed and Developing Countries. *Financial Innovation*. 2019. Vol. 5. Iss. 8. P. 1–20. DOI: <https://doi.org/10.1186/s40854-019-0123-7>

Науковий керівник – Рибчук А. В., доктор економічних наук, професор, професор кафедри математики та економіки Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

REFERENCES

- Bayraktar, N. "Foreign Direct Investment and Investment Climate". *Procedia Economics and Finance*, vol. 5 (2013): 83-92. DOI: [https://doi.org/10.1016/S2212-5671\(13\)00013-0](https://doi.org/10.1016/S2212-5671(13)00013-0)
- Beri, P. B., and Nubong, G. F. "Impact of Bilateral Investment Treaties on Foreign Direct Investment in Africa". *African Development Review*, vol. 33, no. 3 (2021): 439-451. DOI: <https://doi.org/10.1111/1467-8268.12583>
- Peres, M., Ameer, W., and Xu, H. "The Impact of Institutional Quality on Foreign Direct Investment in Inflows: Evidence for Developed and Developing Countries". *Economic Research-Ekonomska Istrazivanja*, vol. 31, no. 1 (2018): 626-644. DOI: <https://doi.org/10.1080/1331677X.2018.1438906>
- Prykhodko, I. V., and Datsyshyn, D. N. "Investytsiyni klimat Ukrainy v konteksti zovnishnyoekonomichnoi diialnosti" [Investment Climate of Ukraine in the Context of Foreign Economic Activity]. *Infrastruktura rynku*, no. 49 (2020): 23-27. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastructure49-5>
- Prykhodko, V. P., Yehorova, O. O., and Pyshmintseva, M. D. "Investytsiyni klimat Ukrainy ta napriamy yoho vdoskonalennia" [Ukraine's Investment Climate and Directions for Its Improvement]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii «Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo»*, iss. 25, part 2 (2019): 77-81. http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/25_2_2019ua/17.pdf
- Reznik, N. P., and Zinoviev, M. O. "Pokrashchennia investytsiynoho klimatu v suchasnykh umovakh rozvytku fondovoho rynku Ukrainy" [Improvement of the Investment Climate in the Current Conditions of the Ukrainian Stock Market Development]. *Visnyk Sumskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu. Serii «Ekonomiika i menezhment»*, iss. 6 (2018): 113-117. <https://snaui-journal.com.ua/index.php/journal/article/view/26/26>
- Sabir, S., Raque, A., and Abbas, K. "Institutions and FDI: Evidence from Developed and Developing Countries". *Financial Innovation*, vol. 5, no. 8 (2019): 1-20. DOI: <https://doi.org/10.1186/s40854-019-0123-7>
- Stepurina, S. O., and Derykhovska, V. I. "Model intehralnoho statystychnoho otsiniuvannia investytsiynoi pryvablivosti rehioniv Ukrainy" [Model of Integral Statistical Evaluation of Investment Attractiveness of Regions in Ukraine]. *Infrastruktura rynku*, iss. 30 (2019): 588-598. http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/30_2019_ukr/90.pdf

Tarasovskiy, Yu. "Investytsiina pryvablyvist Ukrainy vidnovylasia do «kovidnoho» znachennia – EBA" [Ukraine's Investment Attractiveness Has Returned to Its "Covid" Value – EBA]. *Forbes Ukraine*. December 15, 2022. <https://forbes.ua/news/investytsiyna-privablyvist-ukraini-vidnovylasya-do-kovidnogo-znachennya-eba-15122022-10518>

Zaitsev, O. V., Moskalenko, V. O., and Shovkopliash, O. A. "Otsinka investytsiinoho klimatu Ukrainy ta shliakhy yoho pokrashchennia" [Estimation of the Investment Climate in Ukraine and Ways to Improve It]. *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia*, iss. 1 (2019): 48-56. http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/18_2019/09.pdf

УДК 330.322

JEL: E22; F21; R11

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-3-38-42>

ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ В УКРАЇНУ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

©2023 КОВАЛЬЧУК Н. О.

УДК 330.322

JEL: E22; F21; R11

Ковальчук Н. О. Прямі іноземні інвестиції в Україну в умовах інтеграції до Європейського Союзу

Метою статті є дослідження передумов припливу прямих іноземних інвестицій в Україну та причин, які уповільнюють даний процес, зокрема в умовах інтеграції до ЄС, а також аналіз динаміки прямих інвестицій в Україну. Проаналізовано динаміку прямих іноземних інвестицій в економіку України протягом 2002–2022 рр. із розглядом причин їх зміни за період дослідження. Починаючи з 2013 р. і до 2016 р. обсяг інвестицій стрімко скорочувався, що було спричинено політичною нестабільністю в державі та низкою інших причин; у 2020 р. важким викликом стала пандемія COVID-19, що теж мало свої вкрай негативні наслідки для економік держав та інвесторів, а у 2022 р. повномасштабне вторгнення росії на територію України спричинило зменшення суми прямих іноземних інвестицій з 6687 млн дол. США у 2021 р. до 190 млн дол. у 2022 р. Однією з головних проблем української економіки виступає низька віддача від інвестицій та їх неефективний розподіл. Аналіз іноземних інвестицій за видами економічної діяльності дає підстави зробити висновок, що найбільша частина прямих іноземних інвестицій надходить у розвинуті сфери економічної діяльності. Основними чинниками, які негативно вплинули на динаміку прямих іноземних інвестицій в різні періоди, стали: недовіра інвесторів, зумовлена високим рівнем корупції в країні, сумнівами щодо справедливості судової системи, монополізацією ринків, нестабільністю національної валюти; війна росії проти України (починаючи з 2014 р.); пандемія COVID-19; повномасштабне вторгнення росії в Україну (починаючи з лютого 2022 р.), яке триває і донині. Євроінтеграційні процеси в Україні разом із реформами, покликаними пришвидшити дані процеси, а також закінчення війни в Україні сприятимуть залученню прямих іноземних інвестицій, спрямованих на відбудову та розвиток України.

Ключові слова: прямі іноземні інвестиції, євроінтеграція, проблеми залучення іноземних інвестицій.

Табл.: 2. Бібл.: 8.

Ковальчук Наталія Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент, асистент кафедри публічних, корпоративних фінансів та фінансового посередництва, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (вул. Коцюбинського, 2, Чернівці, 58012, Україна)

E-mail: n_kovalchuk@chnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7886-2485>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/1177527>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57718828200>

UDC 330.322

JEL: E22; F21; R11

Kovalchuk N. O. Foreign Direct Investment In Ukraine in the Context of Integration Into the European Union

The purpose of the article is to study the prerequisites for the inflow of foreign direct investment in Ukraine and the reasons that slow down this process, in particular in the context of EU integration, as well as to analyze the dynamics of foreign direct investment in Ukraine. The dynamics of foreign direct investment in Ukrainian economy in 2002-2022 were analyzed, with consideration of the reasons for their changes over the study period. Starting from 2013 and until 2016, the volume of investments declined rapidly, which was caused by political instability in the country and a number of other reasons; in 2020, the COVID-19 pandemic became a major challenge, which also had its extremely negative consequences for the economies of countries and investors, and in 2022, Russia's full-scale invasion of Ukraine led to a decrease in foreign direct investment from 6687 million US dollars in 2021 to 190 million US dollars in 2022. One of the main problems of the Ukrainian economy is the low return on investment and its inefficient distribution. An analysis of foreign investment by type of economic activity leads to the conclusion that the largest share of foreign direct investment goes to the developed economic sectors. The main factors that negatively affected the dynamics of foreign direct investment in different periods were investor distrust caused by the high level of corruption in the country, doubts about the fairness of the judicial system, monopolization of markets, and instability of the national currency; Russia's war against Ukraine (since 2014); the COVID-19 pandemic; Russia's full-scale invasion of Ukraine (since February 2022), which still continues. Ukraine's European integration processes, along with reforms designed to accelerate these processes, as well as the end of the war in Ukraine, will help attract foreign direct investment aimed at recovering and developing Ukraine.

Keywords: foreign direct investment, European integration, problems of attracting foreign investment.

Tabl.: 2. Bibl.: 8.

Kovalchuk Natalia O. – PhD (Economics), Associate Professor, Assistant of the Department of Public, Corporate Finance and Financial Intermediation, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (2 Kotsiubynskiy Str., Chernivtsi, 58012, Ukraine)

E-mail: n_kovalchuk@chnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7886-2485>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/1177527>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57718828200>